Republica Moldova

CURTEA CONSTITUŢIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 15g/2026

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 4 alin. (2) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011

(*prezentarea raportului motivat privind respectarea termenului rezonabil)*

CHIŞINĂU

6 august 2026

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Sergiu LITVINENCO,
dlui Ion MALANCIUC,
dnei Viorica PUICA,
dnei Liuba ȘOVA, *judecători*,
cu participarea dnei Maria Arhir, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 3 februarie 2026,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 6 august 2026, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „un raport motivat privind modul de respectare a termenului rezonabil şi, după caz,” din articolul 4 alin. (2) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, ridicată de dl Igor Potîng, în dosarul nr. 2-17943/2025, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de către dna judecător Alina Brăgaru, pe baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție.

3. Printr-o Decizie, pe baza articolelor 29 și 40 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a punctului 17 din Regulamentul privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituţională, Curtea Constituţională a decis prelungirea termenului de examinare a sesizării nr. 15g/2026.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

4. La 12 august 2025, dl Igor Potîng și dna Ecaterina Vasilieva au formulat o cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției pentru constatarea încălcării dreptului la desfășurarea urmăririi penale în termen rezonabil și repararea prejudiciului material și moral.

5. În cadrul examinării cauzei, dl Igor Potîng a ridicat excepția de neconstituționalitate a textului „un raport motivat privind modul de respectare a termenului rezonabil şi, după caz,” din articolul 4 alin. (2) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

6. Printr-o încheiere din 15 ianuarie 2026, Judecătoria Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20
Accesul liber la justiţie

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacţie efectivă din partea instanţelor judecătoreşti competente împotriva actelor care violează drepturile, libertăţile şi interesele sale legitime.

(2) Nicio lege nu poate îngrădi accesul la justiţie.”

Articolul 119
Folosirea căilor de atac

„Împotriva hotărârilor judecătoreşti, părţile interesate şi organele de stat competente pot exercita căile de atac, în condiţiile legii.”

8. Prevederile relevante ale Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești sunt următoarele:

Articolul 4
Examinarea pricinii şi sarcina probaţiunii

„(1) Sarcina probațiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiţiei, iar sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare şi suportarea costurilor şi cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului.

(2) Instanţa de judecată care examinează în fond cauza, organul de urmărire penală, autoritatea implicată în proces sau, după caz, executorul judecătoresc ori autoritatea responsabilă de executarea hotărârii judecătoreşti prezintă Ministerului Justiţiei **un raport motivat privind modul de respectare a termenului rezonabil şi, după caz,** dosarul sau o copie de pe dosar.

(3) Raportul privind modul de respectare a termenului rezonabil se prezintă în scris şi va conţine: numele şi prenumele judecătorului, ale reprezentantului autorităţii implicate în proces, ale executorului judecătoresc sau ale reprezentantului autorităţii responsabile de executarea hotărârii judecătoreşti; date despre acţiunile procesuale întreprinse, termenele de realizare şi motivarea acestora; date despre acţiunile procesuale întreprinse în vederea accelerării procedurii de judecare, după caz; alte date relevante privind respectarea termenului rezonabil.

[...].”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

9. Autorul excepției susține că textul criticat acordă o marjă excesivă de apreciere autorităților publice și instanței de judecată în materia administrării și aprecierii probelor într-un litigiu referitor la constatarea încălcării dreptului la

judecarea în termen rezonabil a cauzei, deoarece nu impune anexarea unei copii a dosarului cu privire la care reclamantul se plânge de durata excesivă a procedurii. Astfel, cauza ar putea fi soluționată în lipsa probelor relevante, doar pe baza circumstanțelor descrise în raportul prezentat potrivit articolului 4 alin. (2) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011.

10. Autorul susține că, în special, sintagma „și, după caz,” îl degrevează pe pârât de sarcina probei ce îi revine pe baza legii și lipsește reclamantul de garanțiile unui proces echitabil, în cadrul căruia să-și poată prezenta contraargumentele și probele de care dispune.

11. Autorul excepției afirmă că prevederea contestată contravine articolelor 1, 20 și 119 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

12. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

13. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, ține de competența Curții Constituționale.

14. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este formulată de subiectul căruia i s-a acordat acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

15. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie textul „un raport motivat privind modul de respectare a termenului rezonabil și, după caz,” din articolul 4 alin. (2) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011. Prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

16. După cum rezultă din sesizare, pe rolul Judecătoriei Chișinău se află o cauză pentru constatarea încălcării dreptului la desfășurarea urmăririi penale în termen rezonabil și repararea prejudiciului material și moral. Curtea admite că instanța de judecată ar putea avea în vedere prevederile contestate în cauza pe care o examinează.

17. Curtea notează că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (DCC nr. 143 din 7 noiembrie 2024, § 16; DCC nr. 19 din 6 februarie 2025, § 25).

18. Autorul excepției susține că prevederile contestate contravin articolelor 1 (*preeminența dreptului*), 20 (*accesul liber la justiție*) și 119 (*folosirea căilor de atac*) din Constituție.

19. Totodată, Curtea observă că autorul sesizării solicită controlul constituționalității prevederilor contestate şi din perspectiva încălcării principiului egalității armelor și a dreptului de a prezenta probe, care intră în sfera de protecție a articolului 26 din Constituție.

20. Curtea notează că articolul 1 din Constituție are un caracter general, constituie un imperativ care stă la baza oricăror reglementări, nu poate reprezenta un reper individual și separat și poate fi invocat, de regulă, dacă se

constată aplicabilitatea sa împreună cu alte dispoziții din Constituție (DCC nr. 142 din 26 octombrie 2023, § 26; DCC nr. 8 din 30 ianuarie 2025, § 18).

21. Cu referire la articolele 20 și 26 din Constituție, autorul susține că norma criticată acordă o marjă discreționară excesivă autorităților publice și instanței de judecată în materia administrării și aprecierii probelor într-un litigiu, fapt care afectează echitatea procesului sub aspectul contradictorialității și al egalității armelor. Autorul afirmă că exigențele dreptului la un proces echitabil obligă autoritățile să prezinte toate probele de care dispun.

22. Curtea notează că Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 reprezintă un remediu pe baza căruia instanțele de judecată asigură apărarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei prin prisma legislației naționale, a prevederilor Convenției Europene și jurisprudenței Curții Europene (a se vedea articolul 1 alin. (2) din Lege). În acest sens, Parlamentul a recunoscut dreptul oricărei persoane fizice sau juridice de a formula o cerere referitoare la durata nerezonabilă a procedurii (articolul 2 alin. (1) din Lege) și a stabilit reguli distincte de intentare și examinare a acestor litigii.

23. Curtea observă că articolul 4 alin. (1) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 instituie o regulă specială în materia sarcinii probei. Astfel, Ministerului Justiției îi revine sarcina de a dovedi lipsa încălcării dreptului la judecarea cauzei într-un termen rezonabil și lipsa suportării unui prejudiciu moral, în timp ce reclamantului îi revine sarcina de a dovedi prejudiciul material cauzat prin încălcarea pretinsă, precum și costurile și cheltuielile de judecată. Pentru a-i permite Ministerului Justiției să-și îndeplinească sarcina procesuală, instanța care examinează cauza în fond, organul de urmărire penală, autoritatea implicată în proces sau, după caz, executorul judecătoresc ori autoritatea responsabilă de executarea hotărârii judecătorești trebuie să-i prezinte un raport motivat privind modul de respectare a termenului rezonabil și, după caz, dosarul sau o copie de pe acesta, potrivit articolului 4 alin. (2) din aceeași lege.

24. Autorul consideră că dosarul ale cărui proceduri ar dura excesiv reprezintă o probă esențială pentru soluționarea cauzei sale. El consideră că prezentarea acestui dosar în instanță trebuie să fie obligatorie, iar prin expresia „după caz”, Parlamentul acordă autorităților o marjă largă în prezentarea dosarului/copiei dosarului către Ministerul justiției.

25. Curtea reiterează că principiile contradictorialității și egalității armelor sunt elemente fundamentale ale noțiunii de „proces echitabil” și includ obligația ca fiecăreia dintre părți să i se ofere posibilitatea rezonabilă de a-și prezenta cauza în condiții care să nu o plaseze într-o situație dezavantajoasă față de partea adversă (*Regner v. Cehia* [MC], 19 septembrie 2017, §§ 146, 147; HCC nr. 37 din 7 decembrie 2021, § 32; HCC nr. 14 din 8 august 2023, § 48).

26. Curtea nu poate reține afirmația autorului sesizării potrivit căreia textul contestat i-ar conferi părții pârâte discreția de a decide dacă prezintă sau nu dosarul cauzei în care se pretinde încălcarea termenului rezonabil. Din textul articolului 4 alineatele (2) și (3) din Legea nr. 87/2011 rezultă că legislatorul a instituit un mecanism de cooperare între Ministerul Justiției și autoritățile implicate în examinarea sau executarea cauzei, destinat să-i permită Ministerului să reprezinte statul în cunoștință de cauză și să dispună de informațiile necesare pregătirii poziției sale procesuale. În acest scop, autoritățile menționate sunt obligate să-i prezinte Ministerului Justiției un raport motivat privind modul de respectare a termenului rezonabil și, după caz, dosarul

sau o copie a acestuia. Sintagma „după caz” se referă la materialele care pot însoți raportul, în funcție de circumstanțele cauzei, și nu instituie dreptul autorității sau al Ministerului Justiției de a împiedica administrarea probelor în cadrul procesului judiciar. Prin urmare, textul contestat reglementează raporturile de cooperare interinstituțională necesare pregătirii apărării statului, iar nu regimul probator aplicabil acțiunii examinate de instanța de judecată.

27. Curtea observă că, potrivit articolului 2 alin. (7) din Legea nr. 87/2011, Ministerul Justiției reprezintă statul în această categorie de cauze. Totodată, cererea privind constatarea încălcării dreptului la judecarea sau la executarea unei hotărâri judecătorești într-un termen rezonabil se examinează în conformitate cu normele legislației procesuale civile, ținându-se cont de particularitățile prevăzute de Legea nr. 87/2011. În cadrul acestui proces, Ministerul Justiției exercită drepturile și îndeplinește obligațiile procesuale ale pârâtului, inclusiv obligația specială, prevăzută de articolul 4 alin. (1) din Lege, de a demonstra lipsa încălcării dreptului invocat și lipsa prejudiciului moral. Reclamantului îi revine, la rândul său, sarcina de a dovedi prejudiciul material cauzat prin încălcarea respectivă, precum și costurile și cheltuielile de judecată pretinse.

28. Necesitatea transmiterii dosarului sau a copiei sale depinde de circumstanțele concrete, de suficiența informațiilor cuprinse în raport, de stadiul procedurii de bază și de eventualele restricții legale privind accesul la anumite informații.

29. Curtea reține că articolul 4 alin. (3) stabilește conținutul minim al raportului: acțiunile procesuale întreprinse, termenele de realizare, motivele acestora și măsurile de accelerare a procedurii. Raportul are rolul de a sistematiza cronologia procedurii pentru Ministerul Justiției, însă concluziile sale nu sunt obligatorii pentru instanță.

30. Totuși, prevederea criticată nu limitează reclamantul în dreptul de a formula propriile argumente și de a prezenta probele de care dispune, pe care instanța ar putea să le rețină spre examinare şi cercetare în măsura în care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului (articolul 121 din Codul de procedură civilă). După studierea raportului anexat, în cazul în care consideră că informațiile incluse în acesta nu sunt suficiente sau sunt inexacte, participantul la proces poate solicita instanței să oblige autoritățile să prezinte dosarul sau o copie a dosarului.

31. Deși instanța apreciază probele după intima ei convingere, Parlamentul a stabilit obligația instanței de a reflecta în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe şi respingerea altor probe, precum şi argumentarea preferinței unor probe față de altele (articolul 130 alineatele (1) și (4) din Codul de procedură civilă). Mai mult, participanții la proces beneficiază de dreptul de a contesta hotărârea pronunțată, fapt ce constituie o garanție suplimentară împotriva arbitrarului. Prin urmare, Curtea constată că prevederile criticate nu-l împiedică pe autor să beneficieze de garanțiile unui proces echitabil și să-și exercite dreptul la apărare. Astfel, Curtea nu constată vreo ingerință în articolele 20 și 26 din Constituție.

32. Cu referire la incidența articolului 119 din Constituție, autorul nu a prezentat argumente care să demonstreze caracterul contradictoriu al prevederilor contestate în raport cu normele constituționale. Curtea reține că

simpla enumerare a normelor constituționale, în lipsa argumentelor care ar fundamenta pretinsa relație de contrarietate a dispozițiilor legale criticate față de acestea, nu poate fi considerată o veritabilă critică de neconstituționalitate (DCC nr. 91 din 1 august 2024, § 27).

33. Curtea observă că, sub aparența unor critici de neconstituționalitate, autorul sesizării își exprimă dezacordul cu modul de desfășurare a urmăririi penale, administrarea probelor de către organul de urmărire penală, precum și accesul la materialele dosarului în cauza în care reclamă durata excesivă a procedurii.

34. Curtea notează că prevederile criticate de autorul sesizării nu-i restrâng dreptul de a lua cunoștință de materialele unui dosar penal, în condițiile prevăzute de legislația procesuală și potrivit calității pe care o are în cauză, iar interpretarea și aplicarea dispozițiilor legale în situații concrete excedează controlului de constituționalitate și reprezintă o competență exclusivă a instanțelor de judecată (DCC nr. 129 din 11 septembrie 2025, § 29).

35. Pe baza celor menționate mai sus, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 27 alineatele (2), (4) lit. d), 37 și 40 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

D E C I D E:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „un raport motivat privind modul de respectare a termenului rezonabil şi, după caz,” din articolul 4 alin. (2) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, ridicată de dl Igor Potîng, în dosarul nr. 2-17943/2025, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte **Domnica MANOLE**

Chișinău, 6 august 2026
DCC nr. 135
Dosarul nr. 15g/2026